

ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีก
กับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย พ.ศ. ๒๕๖๒

โดยที่เป็นการสมควรให้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ซึ่งเป็นการกระทำอันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ประกอบการรายอื่น ตามมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗ (๓) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า จึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า เรื่อง แนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“ผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีก” หมายความว่า ผู้จำหน่ายส่ง ผู้จำหน่ายปลีกสินค้าอุปโภคบริโภค ที่มีระบบการจัดจำหน่ายสินค้าที่ทันสมัย มีสาขาหรือไม่มีสาขาหรือมีการบริหารในลักษณะแฟรนไชส์และมีการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการบริหารจัดการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้า เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกประเภทขนาดใหญ่ (Hypermarket) ประเภทค้าส่งบริการตนเอง (Cash and Carry) ประเภทร้านสรรพอาหาร (Supermarket) ประเภทร้านสินค้าเฉพาะอย่าง (Specialty Store) ประเภทห้างสรรพสินค้า (Department Store) และร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store) เป็นต้น

“ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย” หมายความว่า ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้ส่งหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อจำหน่าย หรือผู้ให้บริการ และให้หมายความรวมถึงซัพพลายเออร์ที่เป็นผู้ผลิตเพื่อจำหน่ายหรือผู้จำหน่าย

ข้อ ๔ การปฏิบัติทางการค้าระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ให้ยึดหลักการประกอบธุรกิจที่เสรีและเป็นธรรม ซึ่งต้องเป็นการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นการบังคับ ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ ไม่เป็นการกีดกัน มีบรรทัดฐานชัดเจน มีข้อตกลงล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร และเป็นการดำเนินการตามธุรกิจปกติที่มีเหตุผลอธิบายได้

ข้อ ๕ การปฏิบัติทางการค้าของผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการกระทำอันเป็นผลให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายอย่างไม่เป็นธรรม มีแนวทางในการพิจารณา ดังต่อไปนี้

(๑) การกำหนดราคาที่ไม่เป็นธรรม โดยการกำหนดราคาซื้อหรือราคาซื้อสินค้าจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายต่ำกว่าราคาซื้อปกติ หรือบังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายลดราคาสินค้าที่ส่งมอบและรับมอบแล้วโดยไม่มีเหตุผล

(๒) การเรียกรับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรม โดยผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีก บังคับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายให้จ่ายผลประโยชน์และให้หมายความรวมถึงเงิน ทรัพย์สิน หรือบริการบางอย่าง ซึ่งผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายไม่จำเป็นต้องจ่ายหรือจ่ายสูงเกินกว่าที่กำหนดอย่างไม่มีเหตุผล เมื่อคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะได้รับตอบแทน เช่น

(ก) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า (Entrance Fee/Listing Fee) ที่ผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกเรียกเก็บเพิ่มเติมจากที่ระบุไว้ในสัญญาหรือตามที่ตกลงกันไว้ หรือเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากสินค้าที่ผู้ผลิต หรือผู้จำหน่ายได้ทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบรรจุภัณฑ์ (Minor Change) หลังจากที่ได้วางจำหน่ายแล้ว โดยคุณภาพและปริมาณของสินค้านั้นไม่เปลี่ยนแปลงโดยไม่มีเป็นธรรม

(ข) ค่าธรรมเนียมการวางสินค้าพิเศษ เช่น ค่าหัวชั้น ค่าวางสินค้าในตำแหน่งพิเศษ เพื่อดึงดูดลูกค้า โดยผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกเรียกเก็บสูงเกินสมควรอย่างไม่มีเป็นธรรม

(ค) ค่าธรรมเนียมส่วนเพิ่มหรือการขอส่วนลดในวาระพิเศษ เช่น การเปิดสาขาใหม่ การปรับปรุงสาขา การฉลองครบรอบปีเฉพาะสาขา โดยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายต้องจ่ายหรือจ่ายสูงเกินกว่าที่กำหนดอย่างไม่มีเป็นธรรม และต้องรับภาระครอบคลุมสาขาอื่นด้วยโดยที่ไม่เกี่ยวข้อง

(ง) ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ไม่เป็นธรรมอื่น ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมการขาย ส่วนลดเมื่อซื้อสินค้าได้ตามเป้า (Rebate) ส่วนลดชดเชยสินค้าสูญหายหลังจากรับมอบสินค้าจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายแล้ว

(๓) การคืนสินค้าที่ไม่เป็นธรรมโดยผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกคืนสินค้าทั้งหมด หรือบางส่วน ซึ่งซื้อจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายโดยไม่มีเหตุผล อันมิใช่ความผิดหรือเหตุบกพร่องของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย หรือมิได้มีข้อตกลงกันไว้ล่วงหน้า หรือมิได้เป็นความยินยอมของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย โดยการคืนสินค้าที่ไม่เป็นธรรมหมายถึงการกระทำในลักษณะที่เทียบเท่ากับการคืนสินค้า เช่น การเปลี่ยนสัญญาจากสัญญาซื้อขายเป็นสัญญาฝากขาย หรือการขอเปลี่ยนสินค้าจากรายการหนึ่งกับสินค้าอีกรายการหนึ่ง หรือการปฏิบัติทางการค้าอื่น ซึ่งเสมือนหนึ่งเป็นการคืนสินค้า สำหรับกรณีการคืนสินค้าที่ไม่เป็นธรรม เช่น

(ก) การคืนสินค้าในกรณีที่ผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกสั่งซื้อจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายในปริมาณมากเพื่อหวังประโยชน์ส่วนลดทางการค้า แต่เมื่อถึงระยะเวลาหนึ่งที่คาดว่าจำหน่ายไม่หมด จึงขอคืนสินค้าในภายหลังและไม่อยู่ในเงื่อนไขการคืนสินค้าตามประเพณีการค้าปกติ

(ข) การคืนสินค้าในกรณีที่ผู้ประกอบการค้าส่งค้าปลีกต้องการปรับปรุงร้านค้าหรือคลังสินค้าที่จำเป็นต้องนำสินค้าที่มีอยู่ออกไป แล้วส่งคืนให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายอย่างไม่มีเป็นธรรม

(ค) การคืนสินค้าในกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกไม่ยอมรับภาระความเสียหายอันเกิดจากการคืนสินค้านั้นให้แก่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย

(๔) การใช้สัญญาฝากขายที่ไม่เป็นธรรม โดยผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกบังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายยอมรับสัญญาการฝากขายสินค้า ซึ่งกำหนดเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรม อันทำให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเสียเปรียบอย่างมากจากประเพณีการค้าปกติทั่วไปในการฝากขายสินค้า หรือบังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเฉพาะรายทำสัญญาฝากขายสินค้าแทนการทำสัญญาซื้อขายตามปกติ เพื่อผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกได้รับผลตอบแทนจากสัญญาฝากขายสินค้าเหมือนกับสัญญาซื้อขาย ซึ่งโดยทั่วไปผลตอบแทนของสัญญาฝากขายและสัญญาซื้อขายไม่เท่ากัน

(๕) การบังคับให้ซื้อหรือให้จ่ายค่าบริการ (Coercion to Purchase) อย่างไม่เป็นธรรม โดยผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกบังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายต้องซื้อสินค้าหรือต้องจ่ายค่าบริการตามที่กำหนด เพื่อประโยชน์ของผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีก อันเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนแก่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร เช่น

(ก) การบังคับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายให้ซื้อสินค้าของผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกบางส่วนหรือทั้งหมดอย่างไม่เป็นธรรม

(ข) การบังคับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายให้จ่ายค่าโฆษณาเพื่อส่งเสริมการจำหน่ายสินค้าที่ผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกได้รับประโยชน์เป็นส่วนใหญ่อย่างไม่มีเหตุผล เช่น การหารายได้จากธุรกิจโฆษณา การคิดอัตราค่าโฆษณาสูงเกินสมควร

(ค) การบังคับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายให้ซื้อบริการ เช่น การบริการข้อมูลเกี่ยวกับธุรกิจ โดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือระบบอิเล็กทรอนิกส์ (B2B e-commerce) ซึ่งมีอัตราค่าบริการที่เป็นการผลักภาระให้กับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายโดยไม่เป็นธรรม

(๖) มอบหมายให้พนักงานของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายปฏิบัติงานอย่างไม่เป็นธรรม โดยผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายมิได้ยินยอม หรือมิได้เป็นข้อตกลงกันไว้ล่วงหน้า เช่น

(ก) บังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายส่งพนักงานไปประจำ ณ สถานที่จำหน่ายของผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีก เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือการดำเนินการซึ่งเป็นงานปกติของผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีก โดยมีเจตนาเพื่อลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีก เว้นแต่ กรณีดังต่อไปนี้

๑) ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายได้ให้ความยินยอมไว้ล่วงหน้าให้ผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีกมอบหมายงานให้พนักงานของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเพื่อดำเนินการจำหน่ายสินค้าของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย รวมทั้งการทำหน้าที่ในการตรวจสอบสินค้าคงคลังของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายในกรณีที่พนักงานรายดังกล่าวได้ถูกส่งไปประจำ ณ จุดจำหน่าย (Store) ของผู้ประกอบการธุรกิจค้าส่งค้าปลีก เนื่องจากพนักงานรายดังกล่าวมีทักษะการขาย (Sale techniques) หรือความสามารถอื่นใดที่จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย

๒) ผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีกมีข้อตกลงกับผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายในการจัดส่งพนักงานของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายซึ่งกำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ เป็นการล่วงหน้า เช่น การกำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบ ระยะเวลาในการทำงาน และระยะเวลาในการส่งพนักงาน และผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีกเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายสำหรับพนักงานที่ถูกจัดส่งดังกล่าว เป็นต้น

(ข) บังคับให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจ่ายค่าจ้างให้กับพนักงานของผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีก

(๓) การปฏิเสธการรับสินค้าที่สั่งซื้อหรือผลิตพิเศษเป็นการเฉพาะของผู้ส่งผลิต (Private Brand) หรือเป็นตราเฉพาะของผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีก (House Brand) อย่างไม่เป็นธรรม โดยหลังจากการทำข้อตกลงที่ผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีกได้สั่งผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ผลิตสินค้าที่มีคุณลักษณะเฉพาะเกี่ยวกับมาตรฐาน รูปแบบ และประเภทตามที่กำหนด และเมื่อผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายนำส่งสินค้าที่ส่งผลิตนั้น ผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีกปฏิเสธการรับสินค้าทั้งหมดหรือบางส่วน โดยไม่มีเหตุผลหรือไม่ใช่ความผิดของผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย หรือมิได้มีการแจ้งล่วงหน้า ยกเว้นกรณีผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายให้ความยินยอมในการปฏิเสธการรับสินค้าดังกล่าว และผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีกต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นตามปกติจากการปฏิเสธการรับสินค้า

(๔) การปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมอื่น ๆ โดยผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีกปฏิบัติทางการค้าอย่างไม่เป็นธรรมในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย เช่น

(ก) การประวิงเวลาจ่ายค่าสินค้า ลดปริมาณการสั่งซื้อสินค้า หยุดหรือไม่ทำการประกอบธุรกิจด้วย เนื่องจากกรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายปฏิเสธเงื่อนไขข้อตกลงที่ผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีกกำหนด หรือกรณีที่ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายได้ร้องเรียนหรือเตรียมการร้องเรียนเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีกต่อหน่วยงานของรัฐ

(ข) การถอดสินค้าออกจากชั้นวางสินค้า (Delisting) อย่างไม่มีเหตุผลอันสมควร หรือไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทำไว้ล่วงหน้า

(ค) การนำข้อมูลหรือความลับทางการค้า หรือเทคโนโลยีของคู่ค้า เพื่อผลิตสินค้าตราของตนเอง (House Brand) แล้วนำมาวางจำหน่ายแข่งขันกับสินค้าตราปกติ

(ง) พฤติกรรมในลักษณะอื่น ๆ อันเป็นการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม โดยผู้ประกอบธุรกิจค้าส่งค้าปลีกกระทำการบังคับ กำหนดเงื่อนไขพิเศษ จำกัดหรือกีดกันการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจอื่นจนอาจเกิดความเสียหาย

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๒

ศาสตราจารย์สกันธ์ วรัญญูวัฒนา

ประธานกรรมการการแข่งขันทางการค้า